

Interviu cu Cornelia Fiat (n.1947 Ciacova) realizat de Rodica Bud în sediul Asociațiilor Foștilor Deportați în Bărăgan din Timișoara

R.B. Ne aflăm în sediul Asociațiilor Foștilor Deportați în Bărăgan din Timișoara, în data de 18 mai 2016 și vom lua un interviu doamnei Fiat Cornelia, fostă deportată în Bărăgan.

Aș vrea să îmi dați câteva din datele dumneavoastră personale: când v-ați născut? despre părinții dumneavoastră.

C.F. Haideți să o luăm așa un pic invers, m-am născut în noaptea de revelion la 12 noaptea în anul 1947. Inițial numele meu trebuia să fie Maria. Pe mama o chema Cornelia, pe bunica din partea tatălui tot Cornelia și desigur numele meu era fixat Maria, dacă se naștea o fată, dar născându-mă în noaptea de revelion, în familia bunicului, familia tatălui au tot fost băieți și nici o fată, atunci bunicul și tatăl au fost foarte fericiți că s-a născut o fată și în dimineața de anul nou a luat în mână o sticlă de țuică și cu direcția primăriei, să își înregistreze copilul și notarul pe atunci, care era și atunci secretarul Primăriei luat de la Revelion cu puțin abur, i-au mai dat și o sticlă de țuică și o aburit de tot bietul om și desigur a înregistrat numele mamei Cornelia și numele copilului Maria, dar îi rămăsese automat Cornelia și a înregistrat automat numele copilului Cornelia și atunci, în timp mi-au mai trecut și Maria. Ce să vă mai spun altceva, părinții mei, mama mea este ..., a fost, nu mă pot obișnui să vorbesc la timpul trecut despre mama. A fost născută în Banatul Iugoslav... în 1940, înainte de începerea războiului bunicul din partea mamei cu familia au venit în România, au trecut granița clandestin, s-au stabilit la Voiteni, și-au întemeiat gospodăria, au cumpărat o odaie, un fel de sălaș cu 50 ha de pământ și-au făcut o gospodărie destul de încheată, și tata a fost din Ciacova, bunicii din partea tatălui, bunicul din partea tatălui a fost primar țăranist 18 ani. A fost edilul care în 1936 a construit spitalul din Ciacova, care a funcționat 75 de ani, și după 75 de ani actuali, sau mă rog..., guvernarea Boc, Băsescu au considerat de cuvință să-l închidă, pentru că a funcționat prea mult, 75 de ani și oamenii nu mai aveau nevoie. Bunicul meu a fost cel care a construit primul ștrand. Un sat-orășel de câmpie care a avut ștrand. Și a mai construit ceva bunicul meu, băi populare așa cum au fost Băile Neptul. Sigur că într-o proporție mai mică, dar Băile Neptun înainte de Revoluție au fost dărâmate și ștrandul acum este o ruină. Din păcate spitalul închis și ștrandul acum este o ruină. Tatăl meu a lucrat la uzinele, la combinatul de la Reșița și mama a fost casnică. În casa a crescut copiii, am fost doi copii, eu am avut 5 ani, cinci ani și jumătate și fratele meu 2. Deci mama mea a stat acasă. Ce vă amintiți din noaptea aceea? O îmi amintesc dinainte, din ziua de dinaintea ridicării. Îmi amintesc ziua de Rusalii. Știu exact și cum am fost îmbrăcată. Copiii au amintiri, totuși, sau .. mă rog amintirile din copilărie nu se șterg. Am avut o rochiță, am avut o croitoreasă, și mi-a făcut o rochiță pepit, din stofuliță, cu guler și cu manșete plisate, rochiță de marinar, cu gulerul tipic de marinar cu fontă, cu o

bereta. Numai că îmi aduc aminte că înainte de a mă îmbrăca mama a fost mare necaz, totuși eram copil și pe atunci se purta scurt și croitoreasa mi-o făcut-o puțin mai lungă și mama nu o vrut să mă îmbrace și bunica o zis... nu, este rochița nouă și fetița se duce la biserică cu tata și cu bunicul și în rochița nouă. Și am fost la biserică și știu că, și asta o fost obicei totdeauna după sărbătorile mari, de la biserică, după slujbă toată lumea ieșea și făceau promenada, cine cunoaște Ciacova știe că există o piațetă turcească în pătrat cu ieșiri în toate colțurile, toate cele patru colțuri, e acolo se făcea promenada, toată lumea ieșea la plimbare, făcea un tur și apoi mergeau acasa la prânz. Și eu știu că eram între bunicul și tata, făcusem promenada, turul pieței, dar lumea fremăta. Era o atmosferă încordată oamenii știau că se petrece ceva, pentru că în gară erau deja parcate garnituri de tren, garnituri cu vagoane de marfă și satul era inconjurat de armată și de miliție. Deci era clar că ceva se întâmplă, însă erau zvonuri că vor merge... pe cine cade pocinogu în Rusia, știți dumneavoastră cum se întâmplă în asemenea situații. Centrul este foarte aproape de gară, și din centru se vedea gara și atuncea bunicul cu tata o zis: mă care o fi vagonul nostru? și o zis așa... uite ăla al treilea, asta o fost în spirit de glumă, dar întâmplarea face că chiar în vagonul al treilea am fost repartizați. Deci există și niște coincidențe.

R.B Ei știau că ar fi și ei luați?

C.F. Era posibil, fiecare era cu sabia deasupra capului, nimeni no fost liniștit, și nimeni no... nu se știa ce se poate întâmpla, nu se știa dacă... Înainte a fost creat precedentul, o fost duși nemții în Rusia și atuncia nu se știa, în Rusia duc, duc nu, duc numai animale, nu se știa absolut nimica numai că lumea fremăta și fiecare avea o anumită părere. Și atuncia, în sfârșit noi ne-am dus acasă, am mâncat, seara ne-am culcat și ne-am trezit, era ora două noaptea, vă dați seama eram copii, am dormit adânc, nu știu cei bătrâni o fi dormit, n-o fi dormit, noi copiii am dormit, ne-am trezit cu bătăi în poartă. Mama a deschis ușa, tata era speriat, în spate era bunica cu bunicul, și au intrat trei persoane: un militar, un milițian și o persoană civilă și au cerut actele de identitate și ni s-a pus în vedere ca în decurs de două ore să împachetăm ce se poate pune într-o căruță cu un cal, și poți să iei o vacă. Mai iei un cal și o vacă, ce pui în căruță, pui mâncare pentru animale, pui mânare pentru oameni pentru că am fost șase persoane, fie pui haine. Și atuncia o început, noi săracii copii am stat în vârful patului, nu se ocupa nimeni de noi, fratele meu plângea, nu știu s-a speriat și fiecare încerca să facă ceva. Bunicul o fost cea mai echilibrat și cel mai muncit, fiecare a încercat să adune ceva și o încercat să pună în căruță mama mea a vrut ceva haine, bunica o vrut ceva lucrușoare, tata nu știu ce, bunicul a fost cel echilibrat, bunicul a așezat toate în căruță. La un moment dat ne-au îmbrăcat și pe noi am vrut să ies afară, am vrut să ies în curte, în curtea casei lângă fântână noi am avut un dud mare, mare, dude mari din alea roz, dulci și sub dud am avut trântit jos un nuc și pe lemnul ăla noi ne făceam veacul. Noi n-am dus la locul nostru de joacă și am vrut să ies, nu mă întrebați de ce. Dar am vrut să iei în curte, probabil la dude, probabil, nu știu nu îmi dau seama de ce am vrut să ies și soldatul a pus arma în dreptul meu și nu m-o lăsat să ies afară. Până nu am ieșit definitiv

din casă nu am putut ieși în curte, bunicul și tata o putut să meargă să ducă la căruța lucrurile, dar noi n-am mai putut ieși. Le-o fi fost frică ca atentăm la nu știu ce siguranță, ce putea face un copil de cinci ani. Și în sfârșit după trei ore am ieșit din casă, bunicul a dat drumul la animalele din grajd, a dat drumul la poci, o dat drumul al vaci și la cai și o pus, le-a dat apă, o pus în jgeaburi apă și în curte o deșertat doi saci de porumb, nu știau ce se întâmplă sau cum va fi, să aibă animalele de mâncare. Și am ieșit pe poartă, și acum chiar nu vreau să lovesc în nimeni, dar exact ca și țiganii, noi în Bărăgan am trăit alături de ei, erau nomazi, care erau în vârful căruței și bulibașa în față alături de c... așa am ieșit noi, tata o ținut calul, în spate mergea bunicul și în vârful căruței, mama pe jos, și în vârful căruței bunica și noi doi copii. Așa am ieșit noi din casă și nu ne-am mai întors decât în 1956 în martie. Numai că nu am mai venit în căruța am venit pe jos, nu mai aveam nici cal, nici căruța, nici vacă, ăsta o fost mijlocul nost de trai câteva luni.

R.B. Ați avut restricții asupra cantității de lucruri pe care puteați să le luați?

C.F. Nu nu am avut restricții, puteam să luăm orice din casă, dar ce puteai să pui într-o căruța. Să vă spun ce am pus, ce am avut noi la șase persoane: un dulap, în care au băgat tot felul de haine și de lucruri, o măsuță cu două scaune și un pat și bunicul a desfăcut și a pus un pat așa pe margine, astea au fost toate lucrurile, și cred că vreo două trei perne, cred că o plapumă, o dună și ceva pături și haine, haine de îmbrăcat, dar nu prea multe, dar nu prea multe.

R.B. Știați spre unde vă îndreptați?

C.F. Nu, nu știam și toată lumea vorbea că ne vor duce în Rusia, deci ăsta era curentul, asta era ideea, că ne vor duce în Rusia, nimeni nu ne-o, nici nu ne-a spus că este adevărat nici că nu este adevărat. Absolut nimic, nimic, nimic. În gara din Timișoara am aflat, părinții mei au aflat, vorbesc în numle familiei. În Timișoara au aflat de la un impegat de mișcare a cărui părinți erau în tren, o reușit să ajungă până la tren și atât o reușit să le șoptească: rămâneți în România. Și atunci am fost oarecum mai liniștiți, dar mai mult nu a reușit să ne spună. Și după ce am trecut de București am luat-o în jos spre Călărași, spre Slobozia, atunci toată lumea, tot felul de zvonuri se răspândiseră, că ne vor da drumul cu vagoane cu tot pe Dunăre, alții că o să ne treacă jos și de la Constanța o să o luăm în sus pe Prut și ne vor duce în Rusia. Nimeni nu a știut absolut nimica. În momentul în care de la Slobozia am luat-o spre Bucur, abia atunci, și când în Gara Bucur seara pe la șase garnitura de tren s-a oprit, atunci s-o spus, no aici vă dați jos și aicea rămâneți. Atuncia ne-am dat seama că am rămas în România și că suntem pe teritoriul românesc. Însă ideea asta o fost că ne vor duce în Rusia.

R.B. Cât a durat călătoria?

C.F. O cred că cinci zile. Știți ce s-a întâmplat în prima fază ne-a scos din casă și n-o dus și am cantonat în incinta terenului de fotbal și am mai stat până a doua zi în incinta arenei de fotbal, deci asta a fost dimineața luni, și marția am pornit și cred sigur că sâmbăta am ajuns la Bucur, am descărcat și am trecut Ialomița, numai că nu pe pod, nu pe poduri, erau bacuri era pod plutitor și de acolo am mai mers

vreo cinci sau șase kilometri și, în câmp, și la un moment dat am ajuns într-un câmp de iarbă de Sudan, până atunci nu am văzut și nici de atunci nu am văzut iarbă de Sudan, nici cum arată, nici acum nu știu la ce s-o folosit, dar știu cum a arătat așa destul de înaltă și frunza ca și la trestie tăioasă, dacă nu ai avut grijă te-a rănit. Și ne-o dus în câmp și ne-o arătat patru pari, aici vă este casa.

R.B. Cum s-au comportat cei care însoțeau transportul cu voi?

C.F. Să știți că unii au fost răi, unii buni. Milițianul și soldatul care au fost în casă au fost duri și răi, dar în vagon a mers cu noi un soldat înarmat, o stat în ușa, acel soldat a fost un om extraordinar, de treabă, ne-a lăsat să deschidem ușa în timpul mersului, el o stat în ușa, dar ne-a lasat să o deschidem și ne-a și ajutat, o luat găleata și el s-a dus pe peronul gării. Gară, în triajul unde am fost opriți că nu ne prea oprit în gară, numai în triaj și ne-a adus apă pentru animale și pentru noi. Setea a început de la plecare până am ajuns acolo tot sete am îndurat. Până în zi de astăzi din momentul când eu am rămas cu trauma, momentul când se oprește apa la robinet într-o panică, nu suport ideea de a nu avea apă. Se pare că în subconștientul meu setea și-a spus cuvântul. Locuind aici în Timișoara am întâlnit un vecin cu care am avut o relație deosebită, și din vorbă în vorbă, că am mai povestit, am mai povestit când și când. Am povestit că am fost în Bărăgan, și el o zis mă da eu am fost militar, și noi am fost duși în zona Sloboziei și am fost mobilizați ca să vă păzim. Și zice: eu am dus foarte multă apă la oameni și la animale. Am făcut așa un pic de legătură și între soldații care au fost acolo, au fost foarte multe unități mobilizate, au fost oameni între oameni și acolo când am ajuns satul a fost împresurat de militari, și se vedea o localitate și atuncea bieții părinții noștri ce au făcut, au luat câte o căruță, bidoane și recipiente pentru apă și au încercat să se ducă în prima localitate după apă. Și în primă fază soldații au tras după ei, pe urmă li s-a permis să meargă, numai că după două sau trei zile localnicii nu au permis să mai ieie apă. Deci noi am avut o oarecare problemă cu rezerva de apă. După două sau trei zile ne-au adus bidoane mari cu apă, puse în anumite părți împrejurul așa-zisului sat. Numai că era soare și cald și bidoanele erau de motorină și atunci nu am putut să bem apă, degeaba au adus-o și după două trei zile au făcut viermișori mici, mormologi, a fost problema noastră cea mai grea, lipsa apei. Ți este foame, înduri foamea, când îți este sete ce faci? Eu știu că toți am plâns vrem apă, plângea fratele meu și mama o zis avem vaca, i-a dat lapte, dar el refuza, nu vreau lapte, vreau apă. Ce simte un părinte, mă întreb acum, ce simte atunci când copilul lui, absolut nevinovat vine și îi cere apă și îi spui n-am și vezi că plânge și nu poți să îl împaci. Oare există pedeapsă mai mare și pentru părinte și pentru copil, cred că nu.

R.B. Câți erați într-un vagon? Câte persoane?

C.F. Într-un vagon de marfă am fost așa bunicul, bunica, tata, mama, eu cu căruța, calul și cu vaca și a mai fost repartizată mătușa mea cu unchiul meu și cu vara mea și tot așa cu căruța, cu cal și cu o vacă. Deci nouă persoane, doi cai, două vaci două căruțe, plus soldatul care ne păzea.

R.B. Și din localitatea unde erați câți au mai fost duși? De câți știți că au fost ridicați?

C.F. Vreo 70 de familii, încă 70 de familii au fost deportați. Am fost mulți, sunt din Ciacova, localitate mare, am fost foarte mulți, aproape toți nemții, refugiații din Basarabia și Bucovina toți au fost duși, și atunci bănașenii, localnicii au fost aleși, nu știu pe ce criterii. Noi am avut oarecum noroc pentru că a rămas fratele bunicului cu soția lui. N-am știut la Voiteni era bunica mea dinspre mama cu unchiul meu dinpre mamă. N-am știut dacă ei au rămas sau nu, dar am aflat acolo că și ei sunt ridicați și sunt la Luciu-Georgenii și atunci cu aprobări speciale tata o reușit să se ducă și să îi aducă și pe ei la Viișoara. Așa că am fost în final opt persoane și am avut casele așa, în față bunicul, am fost noi și de undeva din lateral a fost bunica dinspre mama.

R.B. Câte familie erau în sat?

C.F. Cred că patru sute, nu știu sat mare oricum, pentru că vă spun după numărul de elevi, că s-a construit școală, școală generală clasele unu - șapte și secție germană unu – patru, deci foarte mulți copii, dar nu știu câți am fost.

R.B. Ce vă amintiți din prima zi la școală? În prima zi la școală?

C.F. În 1951 ne-am dus în Bărăgan, în 1952 în septembrie m-am dus la școală, nu aveam ce face cu noi, nu aveam grădiniță, pe parcurs o fost și grădiniță, dar la început nu. Și am mers la școală, nu am avut caiete, nu am avut nimica, am fost niște copii săraci, neîmbrăcați, vai de capul nostru, dar am mers la școală și am nimerit clasa condusă de un dascăl din Banloc mai învârsta, mai deosebit. În toată sărăcia și în tot necazul domnul învățător o reușit să își ducă vioara. Am să vă arăt că am primit ceva de la familia domnului învățător, Iosif Chiu s-a numit. Ne-a învățat foarte multe, printre altele și religie, era voie, nu era voie, dar el ne-a învățat și religie.

R.B. Ce religie?

C.F. Ortodoxă, toți am fost ortodocși și o venit o doamnă și ne-o arătat, este a domnului învățător, prohodul este cântecul care se cântă în biserică în vinerea mare la slujba de înmormântare a lui Isus. Și scrie acolo 1955, o păstrează aici și am să v-o arăt, este tot ce mai am și o poză pe care am făcut-o, cred, în 1953 la școală cu domnul învățător. Astea sunt singurele lucruri pe care le mai am de la școală.

Pe urmă am început să avem și cărți și caiete, băncile erau foarte, foarte vechi, nu știu de unde ele-au adus, dar erau niște bănci vechi care se ridicau. Și școala cine a construit-o? În momentul când ni s-au bătut parii și ne-a fixat locul unde să ne construim casa. În prima fază nimeni nu credea că o să rămână acolo, ... o să ne ducem înapoi, dar când au văzut că nu au încotro și că trebuie să își construiască casa și-au construit-o, însă vreau să vă spun ceva, așa o solidaritate și o înțelegere între oameni cum nu am întâlnit și nici nu voi mai întâlni niciodată. Era fixată strada și toată strada a mers pe următorul principiu ajutăm să se construiască case familiilor cu copii, pe urmă bătrânii și pe urmă restul. Și atunci am avut norocul că au fost ajutați părinții mei și au construit casa: o bucătărie și o cameră, fără fundație fără nimic, dar au fost niște ziduri, și înainte de Crăciun în anul 1951 am intrat în casă, în seara de ajun am intrat în

casă. Nu aveam geamurile nu aveam uși, dar am avut pătură. Până atunci am stat în bordei, în pământ vă dați seama cât frig am îndurat. În momentul când am intrat în casă mi se părea că este foarte cald, era cu totul altceva, era cald, nu era foc, dar era cald. În momentul în care au început construcțiile caselor în fiecare lună cinci zile trebuia să faci muncă voluntară la construcția școlii, spitalului/dispensar, miliției și cooperativei și atunci în câteva luni s-au ridicat aceste clădiri. Așa că oamenii au construit case pentru ei, dar au construit și aceste clădiri, că nu era nimic, era numai iarbă și undeva în depărtare erau salcâmi, în rest nimic, un pom nu era. Vreau să vă spun că în toată perioada cât am stat acolo fructul național a fost corcodușul, din corcodușe nu am ieșit, asta a fost fructul, când și când zarzăr – caisele acele mici de tot, alte fructe nu. Asta am mâncat

R.B. La ce distanță se afla cea mai apropiată localitate?

C.F. Cred că între patru și cinci kilometri, pentru că s-a întâmplat să ne ducem în anul următor, în 1952 la înviere, atunci puteam să ne ducem, nu puteam să mergem pe o distanță mai mare de 15 kilometri, dar fiind patru - cinci kilometri ne-am dus pe jos. Ne-am dus la Mărcurești pe jos în noaptea de înviere, și atunci ne-am dus am stat la slujbă și atunci am avut din nou un șoc, oamenii deja au început să ne privească altfel. Și după slujba de înviere am ieșit din biserică, era un obicei al locului fiecare și-o dus coșul de acasă cu mâncare, cu merindele de pastă pentru sfințire, acesta se dădea de pomană. Și atunci când am ieșit toți deportații am primit ouă, pască și carne. Atunci am venit cu... n-am avut în ce pune că noi nu am știut, în primă fază nu am vrut dar ne-au spus să nu ne supăram. Nu aveam în ce pune și atunci m-am gândit ori pun în poala rochiței ori pun în basma. Și am luat basma de pe cap și acolo am pus tot ce am primit. Dar nici nu vroiam să renunț, eram și bucuroasă pentru că multe lucruri poate până atunci nu am mai mâncat. Și acum în ultima perioadă am mers de Paști la cimitir și am văzut cam ce fac țiganii, cum adună și atunci m-am gândit că poate și noi am făcut așa și am adunat, numai că țiganii din ziua de azi nu mănâncă ei, ci dau la porci, noi chiar am mâncat, nu știu... ne-o prins bine, chiar nu am aruncat nimic. Să știți că am trăit foarte greu, până am venit acasă eu am uitat gustul ciocolatei, gustul poate și a bomboanelor. Singurul dulce, singurul răsfăț a fost halva, asta o fost singurul lucru pe care noi l-am mâncat, l-am primit și părinții și-au permis.

R.B. De unde aveau bani?

C.F. Când am plecat sigur că și-au luat toți banii existenți acasă, dar banii s-au terminat și atunci au început să vândă din lucruri, mai întâi căruța, apoi calul, pe urmă vaca și numai bine că în 1952 tata a început să lucreze și bunicul și bunica. La un moment dat mama a stat acasă cu noi, pe urmă a început să lucreze și mama. Și în 1952 a venit schimbarea, restabilizarea banilor și banii pe care i-am avut și pe aceea i-am pierdut, a fost a doua lovitură. În primă fază bunicul cu tata au lucrat la... nu mai știu la care IAS, cred că la Ograda, au scos rădăcini de copaci, o defrișat un loc și trebuiau scoase acele rădăcini și numai bine erau și lemne de foc. Au primit o parte din cele scoase și am avut și lemne de foc. Mama în

primă fază a lucrat în orezărie și bunica când, cum pentur că nu puteam fi lăsați acasă, mai mergea la fermă, tot la Ograda. Am mai fost și eu cu ea la cules de prune. Am mers pentru că s-au gândit că măcar câteva prune să mănânc. Fratele meu era mult prea mic să poată merge, dar eu am mers. Și atunci întruna din zile eu am avut un sfeteraș, am legat mânecile și în mâneci am băgat prune ca să duc fratelui meu acasa și paznicul mi-a luat sfeterașul și mi-o golit prunele și nu m-a lăsat să aduc nici o prună. Tot drumul am plâns, eu am mâcat, dar vroiam să duc fratelui meu câteva prune, câte am putut pune într-un sfeteraș, 10 prune. De asta vă spun că au fost oameni și oameni și oameni buni și răi.

Asta a fost în primă fază 1951, 1952 în vara lui 1952 bunicul meu a mers la, pe atunci nu se treiereă grâul așa cum se lucrează acuma ci cu coasa. Bunicul a cosit grâul, mama a făcut snopi și eu am fost copil și am avut șase anișori și snopii trebuiau legați cu funii. Funiile s-au făcut din paie de grâu și trebuia să le pun și să le port în brâu alături de mine, și în fața mamei să întind funia. Există o mișcare anume care o știu și astăzi ca să poată pună paie și să poată să lege snopii. Închipiți-vă ziua soare, cald, o biată rochiță subțire și eu încinsă cu funiile la brâu seara am fost carne vie pe mijloc, un copil de șase ani, dar am fost la lucru și am ajutat. Și răsplata seara că i-am ajutat venind acasă tot de la Ograda spre Viișoara la poarta unei case din Ograda mi-au cumpărat un pumn de corcodușe, asta a fost răsplata mea că am fost o zi la lucru.

R.B. Cum erau plătiți părinții dumneavoastră?

C.F. Erau la fel, cu ziua, câțiva lei care îți ajungeau de o pâine și de un kilogram de lapte. Foarte puțin, în bătaie de joc, intenția a fost efectiv să ne distrugă, să ne termine. Știți Dumnezeu a ținut mâna asupra noastră și parcă, într-un fel ne-a pedepsit, dar într-un fel ne-a și ocrotit. În anul următor tata a reușit, pentur că s-au mai relaxat treburile și au putut să meargă și să își caute de lucru. Tata a gasit de lucru la IAS Ograda și până am plecat tot acolo a lucrat era o fermă mare construită pe moșia dirijorului Ion Perlea și atuncea au angajat-o și pe mama ca bucătăreasă și așa am început puțin să ne mai mișcăm. Bunicul a lucrat și el tot acolo și bunica cu noi acasa în timpul școlii și în vacanță am stat cu mama și cu tata la Ograda, era fermă, era clădire unde puteam sta, plus că în incinta fermei era un lac Strachina și acolo ne-am făcut veacul, pe malul lacului Strachina. Astea sunt amintirile mele frumoase, foarte frumoase. Și acuma câțiva ani am fost cu nepotul meu la mare și ne-am abătut pe la Ograda și ne-am dus să vedem. Este privată, este retrocedată familiei Perla, dar am rugat să ne lase, și am intrat și am văzut. Îmi aminteam brazii aceea argintii foarte mari în fața clădirii, doi mai existau. Ne-am dus și așa un pic ne-am amintit. Am cerut voie la un localnic să luăm apă dintr-o fântână de lângă stradă. Am oprit am scos apă și nepotul meu a gustat-o și a zis: dar asta nu se poate bea. Zic io, dar noi asta am băut-o, încercă să bei, e foarte rece, dar e rea, apă care îți strânge gura. A fost bună și asta.

Și în sat cum s-a rezolvat problema apei? În câteva zile au început să sape fântâni oamenii, au fost oameni de diferite categorii și atunci fiecare ce a știut aia o făcut. Și atunci au săpat în câteva părți ale satului câte

o fântână și au avut fântână. Să nu credeți că a fost mare, a fost o groapă, dar a fost apă și trebuia să avem apă pentru că era nevoie în construcția casei și trebuia să facem chirpici făcut din pământ și paie frământat. Noroi frământat, noi în joaca noastră eram toate noroi pe picioare, noi ne-am jucat, dar în realitate noi am frământat noroiul pentru chirpici. Țsta a fost locul nostru de joacă, nu am avut o jucărie, închipuiți-vă foarte puțini copii, cine știe care părinte o fi pus jucării că nimănui nu i-a fost gândul la jucării. Noi n-am avut, am fost copii, generații întregi care nu am avut o jucărie. Au apărut mingile din cârpă, cărpele înodate, legate și asta o fost minge. Și fetele am avut păpuși din porumb sau din florile de mac. Noi nu ne-am jucat ca toți copii cu jucării, noi ne-am jucat cu ce-o dat Dumnezeu. Ne-am făcut patine, sigur că a fost îngheț. Știți cum au fost patinele noastre? Nu am avut bocanci, nu am avut pantofi, nu am avut cizme, ci am avut șoșoni din cauciuc și pe talpa șoșonului am legat un băț de floarea-soarelui. Cu asta ne-am dat pe gheță, copii sunt inventivi și își fac tot felul, numai că, totuși am avut o singura pereche de șoșoni, și atuncia dimineața mă sculam mai repede ca să ajung eu să iau șoșonii și nu fratele meu. Primul care se scula se încălța. Sunt fragmente pe care mi le amintesc, mi le derulez și le văd, dar nu înseamnă că nu am avut și momente frumoase, momente de copii. Părinții sigur nu au avut momente frumoase, dar noi copii am trecut peste toate și ne-am comportat ca și copii. Nu am să uit niciodată bătaia cu bețele de floarea-soarelui. Părinții au adunat bețe de floarea-soarelui pentru foc și noi copii ne-am pus la hartă și ne-am luat la bătaie și toată stada a fost plină numai de bețe, în curte nici un băț. Bineînțeles că pentru noi a fost distracție și după aia o mamă de bătaie, de nu e adevărat. Am avut și momente de joacă, ne-am dat pe zăpadă foarte mult, era zăpada foarte mare, troiene cât casa, vai noi eram cei mai fericiți că ne putem da pe acele troiene, dar am și lucrat. N-am să uit niciodată degețelele înțepate și rănite de florile de bumbac, am avut normă, în prima parte am primit fiecare copil câte o bucățică, pâinea era neagră de 1 kg și asta era împărțit în patru, fiecare am primit un cornuț din acesta de un sfert de kilogram de pâine, cu o bucată, un cub de marmeladă și o cană de lapte, dar laptele nu mai era lapte ci era acru nu mai era bun. Și ca să primești asta trebuia să muncești, trebuia să culegi bumbac, toți aveam treistuța la gât și te-ai dus și ai cules, floarea de bumbac este într-o barcă și se deface, și în vârf este un spin și acolo când ai pus mâna, când te-ai înțepat , dar asta a fost mai târziu. Primul lucru pe care l-am făcut ca și copii a fost să asigurăm materialul pentru foc. Am avut vaci cu noi, toți am avut și atuncia am umblat după balega de vacă și le-am întors de pe o parte pe alta, le-am uscat și le-am adunat, ăsta a fost primul combustibil pe care l-am folosit și era întrecere între copii care adunăm mai multă balebă de vacă. Din prima zi ne-au angrenat părinții și a trebuit să facem, să lucrăm.

R.B. Pe parcursul care era hrana voastră?

C.F. În primul an a fost foarte greu, în anul al doilea am avut grădini. Bănățenii au fost gospodari.

R.B. De unde ați făcut rost de semințe?

C.F. Și de la localnici, deja au început să vină pachete de acasa, nu foarte multe, erau restricționate. Și au mai încercat să vină rude, de exemplu mătușa mea a încercat să vină, a stat o zi și după aceea a trebuit să plec și atunci ne-o mai adus, ne-o mai trimis. De la localnici am mai primit și așa pe parcurs am avut niște grădini de nu este adevărat.

R.B. Cum v-au primit la început localnicii?

C.F. Rău, au fost educați, li s-a inoculat ideea că suntem oamnei răi, coreeni, că suntem cimuțați, să se ferească de noi că avem ciumă și că se îmbolnăvesc și ei, că suntem tâlhari. Tot felul de zvonuri de rău augur pentru noi. Și în momentul în care pe drum venind de la gară, unii ne-am dus noi bagajele, unii nu au avut căruță și atunci au venit localnicii și văzând că vorbim românește ne-au întrebat cum vorbiți voi românește? Păi dacă suntem români, păi nu că voi sunteți coreeni, păi cum să fim coreeni. Deci tot felul de zvonuri și atunci în primele zile s-au dus după apă în sat, li s-a dat voi să ia apă de la fântână, dar după o săptămână nu a mai dat voie să ia apă. Deci vă dați seama că au fost așa niște lucruri cumplite, să te duci la ușa omului și să nu îți dea voie. Sigur că noi am fost mulți, dar totuși să nu dai voie să ia o găleată de apă pentru că ți s-a spus.. ce? Că sunt răi? Nimeni nu o știut ce se întâmplă, după un timp s-au dezmeticit și și-au dat seama și am avut relații foarte bune, foarte bune și ne-au ajutat. Când ne-am întors acasa ne-am întors în martie acolo încă era frig și era lalomița înghețată și bacul dacă erau sloiuri nu circula și atunci cu barca a trebui să ne treacă și am stat la o familie trei sau patru zile până au reușit să spargă gheața și să ne treacă spre gară cu barca. Ne-au ajutat în final, numai că la început când a fost mai greu nu am putut să comunicăm și să ne ajute nimeni, nimeni.

R.B. În satul pe care l-ați format erau veniți și oameni din alte locuri?

C.F. Da, am fost așa, în primă fază satul s-a numit Mărculeștii noi, apoi s-a transformat în Viișoara, cea mai apropiată localitate a fost Mărculeștiul și atunci fiind aproape au împrumutat numele și au numit Mărculeștii Noi, și de atunci după un timp, nu știu câteva luni și atunci au schimbat în Viișoara. Din Banat au fost așa, din Ciacova cei mai mulți, din Banloc, Gherma, din Geamu Mare și cam atâta. Obad, Macedonia, deci au fost din mai multe localități.

R.B. Și ca etnie?

C.F. Am fost de-a valma, majoritatea români, am fost sârbi, am fost nemți, am fost și unguri. Acuma umblând în documente și citind am vazut că am avut și vreo două familii de țigani și o singura familie de evrei din Timișoara luată, amestecați, nu pot să spun că a fost o etnie scutită sau sărită, nimeni nu a tinut seama că esti român, că ești neamț, că ești sârb nimeni, nimeni.

R.B. Și ca ocupații?

C.F. De la medici la avocați, singurul lucru pe care nu l-am avut de la început au fost preoții. Nu am avut preoți, dar în 1953 au venit și preoții atunci la noi în sat, a venit preotul Fleșeriu, pe care l-am întâlnit după 20 de ani în Timișoara în calea Lipovei. Până în 1953 nu am avut preot. Până în 1953 nu am

avut preot, mergeam în satele vecine la slujbă și în 1953 când a venit peotul Fleșeriu atunci prima slujbă s-a ținut în casa unui deportat și în câteva luni au ridicat oamenii biserica, așa că am avut și biserică în Viișoara.

R.B. Pentru ei care au murit în primele luni de la deportare ce slujbe s-au oficiat?

C.F. Au fost înmormântați fără slujbă.

R.B. Cimitirul era în apropiere?

C.F. La început am dus morții în Mărculești, eu ca și copil îmi amintesc de vecinul din spatele casei mele, a murit de plămâni, era bolnav de acasă, dar bolnav l-au luat. A murit și l-au îngropat la Mărculești și îmi aduc aminte că în ziua de sfântu Petru a fost îngropat și ne-am dus cu căruța și o venit un potop de ploaie, dar îmi aduc aminte că în tot răul a fost și un bine, lângă poarta cimitirului a fost un măr din asta dulce și fiind furtună și ploaie au căzut merele și noi copii ne-am bucurat că am mâncat mere. Am știu să legăm răul de bine.

R.B. Pentru cei care se îmbolnăveau le era permis medicilor să îi îngrijească?

C.F. Foarte puțin, au fost medici, nu mai știu cum l-a chemat pe un bătrân, era neamț, un medic, dar nu avea medicamente și din câte o avut l-a ajutat. Deja de anul următor am putut să mergem la dispensar, dar oricum a fost greu.

R.B. În cazul în care o femeie naștea ce se întâmpla?

C.F. Vecina mea din spatele casei a născut a doua zi după ce am ajuns, se cheamă Florica Chifu și băiatul este Ilie Chifu, au săpat o groapă și a pus iarbă li acolo au născut, fără ajutor, fără nimic, soțul a ajutat-o atât.

R.B. Și pentru cei care se nașteau, unde erau înregistrați?

C.F. Pentru că noi eram controlați în fiecare noapte în colibă intra milițianul și verifica dacă suntem toți. Deci în momentul în care se naștea era luat în evidență, am văzut acum că în Mărculești a fost înregistrată nașterea. Știți tratamentul nostru a fost mult mai rău decât al animalelor, absolut inuman. Și asta încerc să spun și încerc să atenționez, cred că atunci când am să ma sfârșesc eu am să sfârșesc de spus. Au fost 40 000 de persoane, au fost zece mii de copii, o armată întreagă de copii cum este posibil ca o nație să îți condamne viitorul. Pentru ce să condamni un copil? Eu înțeleg condamni un părinte pentru o vină mai mult sau mai puțin reală, poți să o faci, dar cum poti să condamni un copil la sete, la foame, la frig, la boli? Cum poti să condamni?

R.B. Spre cine îndreptați vina și atunci la cine vă gândeați?

C.F. Atuncia nu ne-am gândit, noi am fost mult prea mici ca să ne gândim, dar după aceea, sigur că legiuitorii, sigur că statul, dar a fost un procedeu importat din Rusia, sigur că în Rusia și pe vremea țarului s-au făcut depotări în Siberia și toată chestia asta a fost importată de la ruși. Am văzut

documentele, cele semnate de Nikolski, am văzut semnate de Vasile Luca, Alexandru Drăghici deci nu pot să mă îndrept împotriva altora, decât împotriva celor care au ordonat și au coordonat toată acțiunea.

R.B. Au fost persoane din cei deportați care s-au împotrivit, care au încercat să lupte?

C.F. Da, nu să lupte că nu aveau cu ce lupta. Am fost apropiată de familia Jula din Julvăț, poate l-ați cunoscut pe Ion Dula, speaker la Radio Timișoara. Din familia Dula au fost bunicii, părinții și copiii, bunicul bătrânul a prins momentul de neatenție și o ieșit din cameră, a urcat în pod și s-a spânzurat. Nu a vrut să plece din casă și s-a spânzurat. Familia a plecat în Bărăgan și bătrânul a rămas mort în casă. Sigur că l-au luat, dar mort și neamurile l-au îngropat. Au încercat fel de fel, să fugă, să se ascundă. Au fost pedepsiți cei care au fugi? Ce ai putut să faci în momentul în care ți-a luat copilul, nu v-ați duce după copil fără să murmurați, deci au făcut-o cu cap ca lumea să nu se împotrivescă și atunci sigur că lumea a trebuit să accepte ca să își apere copiii. Și au încercat să vină și să ieie copiii, să-i duc, dar au fost copii care au fost luați și aduși din post în post înapoi în Bărăgan și atunci sigur că te-ai speriat, mai bine stau, am fost totuși împreună. Asta a fost, a fost greu și a fost urât, și puțin mă supăra, mă amărăște. În 1999 am încercat împreună cu deținuții politici. Există între deținuții politici ideea: ce mai vreți, că voi nu ați suferit atâta, că noi am suferit mai mult. Nu există alternativă, nu faci comparație, rău a fost și acolo, rău a fost și aici. Și noi am fost tot pușcăriași, dar sub cerul liber. Ei au primit un pahar de apă, la două zile, dar l-au primit, noi nu l-am primit, ei au fost singur noi am fost familiile cu copii. Asta este punctul care pe mine mă amărăște.

R.B. Ce interdicții aveți acolo?

C.F. În primă fază nu puteam părăsi locul, nu puteai să treci pe o distanță de 18 km, localitatea cea mai apropiată în care am mers, chiar până să ne întoarcem a fost Slobozia, pentru că era la 12 km, și neputând să mergi nu puteai să lucrezi, nicăieri ce puteai face? Nu puteai tine legătura cu familia, nu aveau voie să te caute, nu puteai să mergi nicăieri, aveam domiciliu obligatoriu. Noi nu aveam buletin, dar părinții noștri pe buletin aveau ștamplă un D.O (domiciliu obligatoriu) și asta cine a văzut-o, ne considera paria.

R.B. Părinții dumneavoastră au încercat să scrie rudeniilor?

C.F. Da.

R.B. Care a fost relația cu rudeniile?

C.F. Dar ce rudeni mai aveam, că toată familia era deportată, și rămăsese acasă fratele bunicului cu soția lui, astea erau singurele rudeni pe care le mai aveam aicea și după câteva luni, în primăvara lui 1952 mătușa a venit. Era înăuntru, era închisă ușa și puse pături în geamuri să nu se vadă nimica și mătușa a stat la noi în casă, o zi și cât o stat la noi nu a ieșit din casă și noi nu am spus că o venit mătușa. Eram bucuroși că a venit mătușa, ne băteam care să stăm în brațele ei și ne-a adus cârnați și atunci am fost cei mai fericiți copii, dar a doua zi a plecat. Și a mai venit o dată spre sfârșit, dar nu a mai putut veni. Au fost

persoane care au fost prinse și întoarse din gară. Eu zic ca ea totuși a avut noroc că a putut să ajungă la noi. Știu că atunci ne-a adus ceva fasole, untură, mâncare așa care a ținut.

R.B. Ați mai primit pachete?

C.F. Am mai primit, dar nu foarte mult că și bunicul lui și buncii din partea mamei o duceau greu, ce puteau trimite la trei familii? Erau bătrâni și ei, străbunicul trăia, era în casă cu fratele bunicului, străbunica trăia, străbunicul a avut o soră surdo-mută care stătea cu ei, și ei erau țărani și situația lor devenit din ce în ce mai grea. Înainte aveau din ce trăi, dar acum situația era mai grea și ne-au trimis cât au putut, dar ne-au mai trimis. Când ne-am întors nu am putut intra în casă pentru că era ocupată și atunci am stat ei până când au reușit ai mei să intre și să îți aranjeze cât de cât casa. Deci ne-au ajutat și când ne-am întors.

R.B. Ce s-a întâmplat cu casa după ce ați plecat voi?

C.F. După ce am plecat în casă a intrat armata și vă dați seama, casa era cu toată curtea pietruită, din cauza mașinilor grele ale armatei toată piatra a fost jale. Și după armată au intrat ceva activiști. După ce noi ne-am întors, în fața casei am avut trei caiși mari, care erau în floare, au tăiat de la suprafața pământului caișii. Și după ce am venit noi nu am putut intra în față, ci numai în spate într-o camera. Acolo au intrat părinții mei și pe parcurs au renovat, dar casa a fost o ruină. Și am reparat-o, dar au început altele, bunica a murit la o lună, vă dați seama săraca de ea era foarte bolnavă și își dorea să ajungă acasă, își dorea să moară acasă și acasă o murit, ce a mai trăit, de la 1 aprilie până la 1 mai, pe urmă l-au legat pe tata, asta a fost.

R.B. Cum ați primit vestea că trebuie să vă întoarceți?

C.F. Nu trebuia, dar prima ridicare de restricții a fost în 1955, în 12 iulie și atunci au fost eliberați, dați-mi voie să vă spun așa, au fost eliberați, atunci au fost eliberați sârbii. Am înțeles că a fost o ameliorare a relațiilor dintre Rusia și Serbia, Iugoslavia, că atunci era Iugoslavia și între Iugoslavia și România, între Gheorghiu Dej și Tito. Au venit sârbii primii și după aceea am fost chemați la postul de miliție și ți s-a luat din nou buletinul și ți s-a dat un altul fără D.O.

R.B. Și ați decis imediat să vă întoarceți?

C.F. Am fost eliberați în 20 decembrie 1955 și ne-am întors în 30 martie 1956, nu am venit degrab acasă, pentru că tata lucra la IAS și avea de luat salariu, nu bani cât porumb și grâu, la fel și bunicul. Deja se punea problema vagoanelor de întors acasă. Toată lumea dorea să se reîntoarcă acasă și tot așa cum ai avut și vagonul aveai și bani. Pentru că nu am avut bani, noi am fost foarte, foarte săraci și așa cum ai avut bani așa ai putut să îți achiți transportul, noi am ajuns în 30 martie acasă, în gara din Ciacova.

R.B. Casa cum ați primit-o înapoi?

C.F. Am fost anunțați că putem intra în casă, dar numai într-o cameră în spate, v-am spus că erau încă chiriași în față, nu părăsiseră casa și nu prea voiau să plece dar noi totuși am fost mulți. Cert e că la 1 mai am putut să o aducem pe bunica moartă și să o punem în camera din față. De 1 mai eliberaseră chiriașii așa, numai că la început am stat la fratele bunicului.

R.B. Si pământul ați reușit să îl obțineți?

C.F. Pământul nu, după 90 am reușit, eu am fost bătaioasă și după 90 am reușit să îl iau, să îl recuperez tot, tatăl meu a murit înainte de a recupera tot, iar mama mea a trăit . Am fost foarte fericită că am reușit, a fost greu, însă am avut și puțin ajutor. Cea care m-a ajutat și a înțeles situația, pentru că pământul meu era la Voiteni, a fost primarul de la Voiteni chiar m-au ajutat și m-au înțeles. Și aici la Timișoara din partea Prefecturii am avut ajutor din partea prefectului Ciocârlie, tatăl lui la un moment dat mi-a fost dascăl și ne cunoșteam de mult și extraordinar de mult m-a ajutat. Și așa am reușit să recuperez totul, nu am lăsat statului absolut nimica. Am lăsat copilăria, tinerețea și sănătatea și am zis că măcar pământul să îl recuperez. Cum să nu fim plini de reumatism și tot felul de boli, într-un an de zile mama mea a lucrat la orezărie, care se afla în capătul satului. Asta a însemnat până la recoltare numai în apă. Femeile plantau și noi stăteam pe mal, dar cine statea pe mal, veneam după mama și am intrat în apă rece, apă cu gheață. Singurul lucru care ne-a scos din apă au fost lipitorile, dar lipitorile au înviat în momentul când era cald. De asta ne-o fost frică eram plini, plini de lipitori și atunci nu am mai stat, am fugit din apă și nu numai, am îndurat frig, am îndurat foame, am îndurat sete.

R.B.Cum erați priviți după întoarcere de către oameni?

C.F. Depinde, oameni și oameni. Haideți să vă povestesc o întâmplare care cred că este cât de cât concludentă. Cam la o săptămână de cum am venit acasă, eram cu mama cu tata, cu bunicul, bunica era la spital. Noi am venit ziua, dar seara mergeam și dormeam la unchiul. Și eram încă acasă și a intrat un cetățean, eu îl vad și acum știu și cum îl cheamă, cu opinci de gumă, a dat bună seara și primul lucru: cine e gazda casei, și bunicul meu care a fost primar a spus ..eu. Sunt noul secretar și noul conducător al satului și am venit să vă cunosc și să vă știu, se numea Deblea, chiar nu pot să îi uit numele, deși ne-am înțeles. Dar bunicul meu avea așa o mândrie în el și până nu a murit nu l-a părăsit. Eram în Bărăgan a lucrat la fermă, era la cai, era căruțaș, dar avea demnitate și îl salutau cunoștințele, să traiți domn primar! Știți cum a răspuns? fost și viitoriu. Sunt lucruri puțin dureroase, dar eu mi le amintesc.

R.B. Ați reușit să continuați școala?

C.F. Greu, am fost dată în 1956 când am venit și în anul următor am fost dată acasă, pentru că tata era închis și mama nu a intrat la colectiv. Și atunci și bunicul și mama au intrat la colectiv ca să pot să merg în continuare la școală. Veșnic noi am avut o problemă, am intrat în alte categorii, erau categoriile astfel: țărani, muncitori, intelectuali și altele, și totdeauna intram la altele.

R.B. Cine făcea parte din altele?

C.F. Preoți, condamnații, aceștia erau altele și noi niciodată nu am avut loc. Toate s-au îndreptat și în ultima perioadă toate forurile încercau să nu se mai știe, să nu mai vorbească despre deportări. Nu se mai vorbea despre deținuți, despre deportări, s-a încercat să se lase în urmă. În 1964 nu a mai fost urmă de sat toate casele au fost dărâmate și terenul a fost arat. În 1996 am fost la sfințire la Rubla și atunci Rubla era singurul sat existent cu 12 case cu 12 familii de bătrâni. Și acum 2 ani am fost din nou la Rubla și mi l-am imaginat așa cum l-am văzut în 1996 și am avut surpriza să văd un sat cu o casă și un locuitor. Deci nu mai există nimic, mai există deportați rămași, dar în localitățile din împrejurimi, dar acolo nu mai există, totul a fost șters, acest fenomen nu a existat. Am avut surpriza când am ajuns acasă cu o vecină cu care ne-am înțeles bine, noi îi spuneam tanti Florica, și într-o seară a venit la noi cu un pachet, nu știam noi ce aduce, și pe urmă am văzut noi ce era. Femeia asta cum a reușit să intre în casă noi nu știm, dar bunicul nostru care a fost un om meticulos toate documentele le-a legat și ea adunat tot ce a fost document și act și după ce ne-am reântors ni le-a adus, acte pentru pământ, acte pentru moară și cu ajutorul lor am recuperat pământul, tot datorită acestor acte. În coșul casei, în pod bunicul meu a ascuns o pendulă, un tablou și niște bănuți și când am venit eu am găsit aceste trei lucruri pe care le mai am și acum. Mai am și tabloul, nu a fost mare lucru, un tablou din 1918 de la sfârșitul primului război mondial, o pendulă veche de lemn care are valoare și banii care nu mai au nici o valoare, și o fotografie cu regele Mihai. Și în perioada când ați fost în Bărăgan ați avut fotografii. Puține de tot, odată când eram la școală a venit cineva în vizită de acasă și ne-a făcut o fotografie mie, mamei mele, mătușii în fața casei și mai o dată am fost în vizită la Slobozia și atunci mătușa ne-a făcut fotografie mie, fratelui mei și verișoarei mele. Astea sunt toate fotografiile pe care le-am făcut, nu aveam aparat, nu ne ardea de fotografii, totuși am avut fotografii, fiecare a avut câte 1,2 fotografii. Fiecare familie are câte 1, 2 fotografii și atunci s-au adunat mai multe.

R.B. După reîntoarcere cum a decurs viața dumneavoastră? Când am venit tot săraci am fost, casa a fost dărâmată, noi nu aveam bani, am venit cu ceva grâu și porumb, dar nu foarte mult, dar nu am avut animale și atunci l-am vândut, dar s-a întâmplat nenorocirea, imediat după o lună a murit bunica și ne-a trebuit bani de înmormântare. Apoi l-au luat pe tata securitatea, vecina care ne-a adus documentele și nu alt coleg de clasă care s-a dus și l-a reclamat la securitate că ar fi făcut parte din Sumanele negre, Sumanele negre erau formate din ofițeri de aviație, tatăl meu nu a fost ofițer de aviație, eu aș fi fost foarte mândră dacă tatăl meu ar fi făcut parte din Sumanele negre dar nu a fost să fie, dar l-au luat și l-au anchetat, sigur că până la urmă l-au anchetat și au văzut că nu a făcut parte. Eu am văzut cine la reclamat și tata o știut.

R.B. Și cât a stat?

C.F. Numai în anchetă a stat câteva luni, dar destul de mult ca să ne fie greu. Și atunci a venit acasă s-a ambiționat și și-a căutat de lucru. S-a luat și s-a urcat pe tren și atunci din toată sărăcia a mers la

București și a fost primit în audiență la Gheorghiu Dej, și când a venit acasă după trei zile a primit de lucru, a fost angajat la SMT, mama a mers la colectiv, bunicul a fost căruțaș la colectiv. Dar am dus-o greu și atunci câțiva ani până ne-am reparat casa, ne-am pus în grădină. Așa ne-am pus pe picioare.

R.B. Și pe parcurs v-ați întemeiat o familie?

C.F. Eu nu m-am măritat, dar fratele meu s-a căsătorit și are trei băieți, iar eu am crescut pe băiatul cel mare, pe urmă nepoțelele.

R.B. Și ca ocupație, ca muncă?

C.F. Păi am lucrat ca și contabil o perioadă la NILSA, după Revoluție în 1990 am rămas la NILSA, dar am lucrat în comisia de aplicare a decretului 1918, În 1996 am lucrat la Camera Deputaților la cabinetul Domnului Stanca și acuma m-am pensionat. Din 1990 până în 2004 am lucrat ca secretară a PNȚ-ului a domului Ciuhandru. Am fost implicată în tot felul de activități, și partide, dar numai de dreapta.

R.B. Cum ați perceput revoluția în 1989?

C.F. În 1989 s-a tras în blocul nostru și băiatul vecinilor noștrii a murit la mine în brațe împușcat. Da, am fost pe stradă, nu m-am mai dus la muncă, și am fost tot timpul pe stradă și în 24 dimineața s-a tras tare, că am fi ieșit și am fi plecat, dar atunci a murit vecinul meu, student de vreo 20 de ani. Până atunci am tot urmărit la televizor și mi se părea Iliescu grozav, dar tatăl meu tot timpul mi-a spus: deschideți ochii, că nu e așa, abia atunci ne-am deschis ochii și atunci ne-am întors puțin gândirea.

R.B. Dar după ce v-ați întors din Bărăgan cum vedeți regimul comunist.

C.F. Știți ceva ...în ultimii ani de liceu atunci am văzut cu adevărat ce este, noi am fost obișnuiți până în 1964 să vedem istoria prin prisma marelui conducător și a Uniunii Sovietice. Și îmi aduc aminte de profesorul meu de socialism, el a fost profesor de istorie, Marincu îl chema, înainte de bacalaureat. Noi am știut Uniunea Sovietică și înainte, dar o dată a venit și a zis: știți ceva terminați cu Uniunea Sovietică, atunci se rupsese firul și atunci am văzut altfel, dar am fost obișnuiți să nu comentăm să fim cu gura închisă. Singurul lucru pe care ni-l permiteam erau bancurile, dar și acela cu foarte mare atenție. Știam că nu e bine, asta a fost dar nu aveam ce alege.

R.B. Ați povestit prin ce ați trecut?

C.F. Nu prea am pomenit în alte împrejurări. Trebuia să ținem ascuns pentru noi, celor care știau nu le spuneam, iar cei care nu știau nu trebuiau să afle. Asta a fost gândirea noastră. Și acuma eu mai am surprize când întâlnesc persoane pe care le-am cunoscut cu care am colaborat cu care am fost în Bărăgan, dar cu care nu am vorbit despre asta, abia după 1990.

R.B. Ar fi primit pedepse cei care ar fi vorbit?

C.F. Nu știu, dar ne temeam și așa eram priviți ca proveaneam dintr-o anumită familie, dacă ai mai fi spus că ai fost și în Bărăgan... .

R.B. După 1989 v-a fost mai ușor?

C.F. Da îmi aduc aminte că prima întâlnire a avut-o la Universitate și a venit tata și a spus că trebuie să ne întâlnim cu foștii bărgăniști. Eu am răspuns, nu știu, eu nu m-aș duce. nu, o să vii a spus tata, așa cu inițiativă. Când am văzut câți erau m-am speriat și am zis Doamne dar câți am fost. Și atunci m-a antrenat, în primă fază am lucrat în întocmirea documentelor și atunci a reușit să mă antrenez și nu a mai fost nici un fel de problemă. Totuși în prima fază am evitat să povestim, ce să povestesc? și ce să spun? asta a fost ideea. De ce să povestesc?

R.B. Ați mai ținut legătura cu cei care au fost în Bărgan cu dumneavoastră.

C.F. Da și acum ne întâlnim colegii de clasă. Știți noi ne-am despărțit copii. În 1956, clasa a IV-a, eram mici, eram amărâți, prost hrăniți, prost îmbrăcați, săraci și acum ne întâlnim bunici, dar bucuria este, nici nu știu să vă spun cum este când ne întâlnim la 18 iunie la Monumentul Fostilor Depotați în Bărgan. Plecați în Germania, America, noi ne bucurăm că ne vedem și că suntem sănătoși și sperăm să ne întâlnim și în anul următor. Și lucrând aicea am ocazia să mă întâlnesc cu mult mai mulți și mult mai des. Sunt mulți care vin și pe care nu îi mai cunosc, vin și plătesc și atunci îmi spun de unde sunt și atunci îi întreb unde au stat? De unde sunt? și încep să fac legătura cu perioada aceea.

R.B. Cum priviți deportarea după atâți ani?

C.F. Știți o privesc cu multă detașare, dar nu pot să neg că este un dram de amărăciune și de amintiri care dor. Și încerc să fiu detașată, și să văd toate evenimentele așa cum s-au petrecut.

R.B. Vă mulțumesc foarte mult pentru că ați stat la dispoziția mea pentru acest interviu. O ultimă întrebare, sunteți de acord ca acest interviu să fie publicat?

C.F. Da sunt de acord, nu mă ascund, nu mă tem. Vă mulțumesc.